

Brazilië, een moeizaam avontuur

De eerste missie van de Bossche zusters duurt slechts vier jaar, van 1906 tot 1910. Het betreft de missie in Brazilië. De zusters gaan daar naartoe op verzoek van de Congregatie van de Allerheiligste Verlosser, ook wel de Redemptoristen genoemd. Deze internationale congregatie zoekt Nederlandse zusters voor haar missievestiging in Rio de Janeiro. De paters kennen de zusters van de Choorstraat omdat zij al sinds 1854 hun jaarlijkse retraites verzorgen. De zusters zouden zich ‘voor het oogenblik’ gaan bezighouden met de opvoeding van weesmeisjes en de verzorging van kostdames. Zijn ze eenmaal gevestigd en spreken ze de taal voldoende, dan kunnen ze, conform de wens van de Braziliaanse aartsbisschop, de leiding over de daar opgerichte scholen op zich nemen.

Als de eerste vier Bossche zusters echter in Rio de Janeiro arriveren, blijkt al snel dat zij vooral huishoudelijk en verzorgend werk in een kosthuis voor bemiddelde dames moeten doen. De reden die de Redemptoristen opgeven, is dat geld voor andere liefdewerken op dat moment ontbreekt en dat het kosthuis deze financiën juist moet opbrengen. Bovendien hameren ze erop dat de zusters in het kosthuis de taal kunnen leren, waarmee ze later – bij eventuele andere liefdewerken – hun voordeel kunnen doen. Maar omdat het om welgestelde vrouwen gaat, strookt het werk niet met de Regel. Conflicten hierover met het bestuur van het kosthuis blijven dan ook niet uit. Dat bestuur, dat uit vooraanstaande vrouwen bestaat, klaagt daarnaast over de kookkunst van de zusters en over hun weigering dienstmeisjes in te schakelen. In maart 1907, ruim een half jaar na hun aankomst, lopen de spanningen zo hoog op dat de Redemptoristen overwegen de zusters naar Nederland terug te sturen. In plaats daarvan kunnen ze, in overleg en met goedkeuring van de aartsbisschop, aan de slag in een hospitaaltje van de Redemptoristen in de stad Curvelo. Ook algemeen overste Concordia Berendsen gaat daarmee akkoord, op voorwaarde dat haar zusters zich daar uiteindelijk ook met opvoeding en onderwijs gaan bezighouden. Een van de vier zusters vertrekt niet naar Curvelo. Zij is te ziek om in Brazilië door te werken en keert terug naar Nederland.

Een einde in mineur

Na ruim anderhalf jaar krijgen de drie overgebleven zusters, vanwege de toename van het aantal patiënten, versterking van nog eens drie zusters uit Nederland. Medio 1909 krijgen zij zelf met ziekte te maken, waardoor hun werkkracht aanzienlijk afneemt.

Hun eenzijdige voeding, het zware klimaat, de niet aan het klimaat aangepaste kleding en een gevoel van isolement spelen hen parten. Aan onderwijstaken komen de zusters hierdoor eenvoudigweg niet toe. Desalniettemin verwachten de Redemptoristen hen vanaf 1910 te kunnen inschakelen op een dan te starten middelbare school met internaat. Maar zelfs al zou het hospitaaltje, vanwege een dreigende subsidiestop, ophouden te bestaan, dan nog zouden de zusters niet in staat zijn geweest op de school aan de slag te gaan. Drie van de zes zijn ziek en één zuster heeft aanpassingsproblemen. Het congregatiebestuur is daarom genoodzaakt tot een dramatisch besluit. “De goede God beproeft ons wel”, schrijft de algemeen overste in juni 1910, “en het komt ons voor, dat het Zijn H. Wil niet is, dat wij nog langer onze krachten aan die missie besteden. (...) Wij menen dat het oogenblik daar is, om den knoop door te hakken. Na gebeden te hebben en de zaak in bedenking te hebben gehouden, hebben wij dan ook vast besloten, al onze zusters uit Brazilië terug te roepen.” Omdat de congregatie geen geschikte andere zusters heeft om de onderwijstaak wel op zich te nemen, eindigt de missie in Brazilië in mineur. Pas twaalf jaar later zou zij een nieuw buitenlands avontuur aangaan, in China.